

2006 – Anul Carol I

Cercetare bibliografică

75 texte

208 referințe cronologice

67 citate

24 casete de personalități

195 ilustrații

Biblioteca Centrală Universitară „Carol I“ din București

*C A R O L I,
AMINTIREA UNEI MARI DOMNII*

București, 2006

Redactori: Anca Podgoreanu și Geta Costache

Colaboratori: Daniela Dumitrescu, Șerban Șubă, Laura Regneală, Daniela Stoica, Carmen Goață, Lili Stoicescu, Anca Laura Gănescu

Culegere text: Suzana Stelea

Tehnoredactare: Geta Costache

Scanări : Sorina Nedelcu și Beatrice Georgescu

Prelucrare imagini : Daniel Ciobanu

Coperta: Leonard Vizireanu

Coperta 1: Carol I, portret de Otilia Michail, 1913, colecțiile Casei Regale

Coperta 4: Fundația Universitară Carol I, 1939

ISBN 973-95464-9-8

CUPRINS

- X Un mare suveran al românilor
prof. univ. dr. Mircea Regneală
- XII Argument
- 1 ***PORTRET ÎN MOZAIC***
- 3 Portretul regelui Carol
I.G. Duca
- 8 Schiță de portret
Sorin Liviu Damean
- 9 Discursuri parlamentare
Titu Maiorescu
- 10 Din viața regelui Carol
C. D. Severeanu
- 11 Regele Carol și politica externă
C. Rădulescu-Motru
- 13 Cincizeci de figuri contemporane
Petre Locusteanu
- 14 Regele Carol I și politica externă
Alexandru Em. Lahovary
- 15 Regele Carol I față în față cu sine însuși
Sorin Cristescu
- 19 ***RECONSTRUCȚIA UNUI DESTIN:
CAROL I ȘI FUNDAȚIA UNIVERSITARĂ***
- 28 Declarația solemnă a lui Carol I de depunere a
jurământului în fața Adunării Constituante, 10/22 mai
1866
- 33 Urcarea în scaun a Principelui Carol de Hohenzollern
P. P. Panaitescu
- 37 Decret pentru înființarea Școlii Normale din București,
20 octombrie 1867

- 38 Regele Carol și educația poporului român
G. Aslan
- 41 Bucureștiul în veacul al XIX-lea
Ulysse de Marsillac
- 45 Un artist italian la curtea domnitorului Carol
Giuseppe Sabbarese
- 52 Profil sever. Note marginale pe o carte veche de memorii
Cezar Petrescu
- 64 Serbările Încoronării
Mihai Cezar Săvulescu
- 66 București în 1906
Frédéric Damé
- 67 Bucureștiul, Regele și Europa
Bogdan Andrei Fezi
- 78 Un suedez despre Carol I, Regina Elisabeta, Kogălniceanu, Carp și Maiorescu
- 82 Teatrul românesc între 1866 și 1914
Camil Petrescu
- 87 1866-1914
Vladimir Streinu
- 93 /Scrisoarea regelui Carol I de întemeiere a Fundației Universitare Carol I, 3/15 mai 1891/
- 94 Epistolă către M.S. Regele Carol I
Eulogie Georgieff
- 96 M.S. Regele Carol și școala română
Gheorghe Adamescu
- 97 Carol I și învățământul românesc :implicarea și influența unui rege constituțional
Daniela Dumitrescu
- 103 Legea nr. 2264 pentru recunoașterea „Fundației Universitare Carol I” ca instituție de stat, 9 iulie 1891
- 106 Regulament pentru administrarea „Fundațiunii Universitare Carol I”, 3 februarie 1895
- 110 Un început de carieră sub regele Carol
C. Rădulescu-Motru

- 115 Cuvântarea regelui la inaugurarea „ Fundațiunii
Universitare Carol I“, 14/26 martie 1895
- 116 Jurnal (1893-1908)
Teohari Antonescu
- 119 Fundația Universitară Carol I
Mircea Regneală
- 124 Regulament pentru administrarea Fondațiunii
Universitare Carol I, 5 octombrie 1898
- 133 În preajma Dinastiei
Al. Tzigara-Samurcaș
- 139 Aniversarea Fondațiunii Carol –*Universul*, 11 mai 1905
- 142 Inaugurarea Expoziției Naționale – *Universul*, 8 iunie
1906
- 146 Expoziția Națională – *Universul*, 10 iunie 1906
- 147 Suveranii la Expoziție – *Universul*, 11 iunie 1906
- 148 De la Expoziție – *Universul*, 17 iunie 1906
- 150 Carol I și Muzeul de la Șosea
Petre Popovăț
- 154 Festivitatea de la Fondațiunea Universitară Carol I –
Adevărul, 11 mai 1908
- 156 Regele și poporul român
C. Dimitrescu-Iași
- 161 /Discurs la Adunarea anuală a Fondației Universitare
Carol I, 9 mai 1910/
C. Dimitrescu-Iași
- 164 De la Fondațiunea Universitară Carol I – *Universul*,
11 mai 1910
- 165 /Discurs la Adunarea anuală a Fondației Universitare
Carol I, 9 mai 1910/
Spiru Haret
- 175 /Cuvântare la aniversarea a 17 ani de funcționare a
Fondației Universitare Carol I, 10 mai 1912/
I. Bogdan
- 176 /Cuvântare la aniversarea a 17 ani de funcționare a
Fondației Universitare Carol I, 10 mai 1912/
C.C.Arion

- 177 Regele Carol I la Academie în mărturii fotografice
Emanuel Bădescu
- 182 Aniversarea Fundației Carol – *Universul*, 11 mai 1913
- 186 Raporturile unui ministru tânăr cu Regele Carol I
I.G.Duca
- 191 Regulamentul instituției de stat Fundațiunea
Universitară Carol I, 13 martie 1914
- 199 /Discursul regelui cu prilejul inaugurării noului local al
Fundației Universitare Carol I, 9 mai 1914/
- 200 /Discurs cu prilejul inaugurării noului local al Fundației
Universitare Carol I, 9 mai 1914/
I. G. Duca
- 201 /Discurs cu prilejul inaugurării noului local al Fundației
Universitare Carol I, 9 mai 1914/
Al. Slăvescu
- 203 Fundația Universitară Carol I
Const. Paul
- 204 Inaugurarea Fundației Carol I
Simion Mehedinți
- 206 Fundațiunea universitară Carol I
Traian Lalescu
- 207 Palatul Fundației Carol I care se inaugurează azi cu
mare solemnitate în prezența Suveranilor – *Universul*,
10 mai 1914
- 209 Ultima medalie a regelui Carol I
Al. Tzigara-Samurcaș
- 211 Fundația Carol
Marie C. Bogdan
- 217 /Testamentul Regelui Carol I datat 14/26 feb. 1899 și
Codicilul din 14/27 dec. 1911/
- 223 Pe lespedecea cea nouă de la Curtea de Argeș
Gala Galaction
- 226 Carol I. O caracterizare. Conferință ținută la Fundația
Carol , 1932
Nicolae Iorga
- 236 Centenarul nașterii regelui Carol I
C. Rădulescu-Motru

- 242 Statuia Regelui Carol I
Petru Comarnescu
- 244 Monumentele lui Mestrovici în capitală
V. Beneș
- 248 O carte de centenar. /*Din viața Regelui Carol I*/
Emanoil Bucuța
- 251 O carte de retipărit grabnic: *Din viața Regelui Carol I. Mărturii contimporane și documente inedite culese de Al. Tzigara-Samurcaș*
Tudor Berza
- 254 Despre regele Carol I
Nicolae Iorga
- 257 Palatul Fundației Universitare Carol I
Al. Tzigara-Samurcaș
- 261 Un model cultural: Fundația Universitară Carol I
Anca Podgoreanu
- 273 **CONFERINȚELE FUNDAȚIEI**
- 275 /„Secolul lui Carol I“/
Neagu Djuvara
- 276 /Vocația de ctitor a regelui Carol I/
Zoe Petre
- 278 Contribuția lui Carol I la dezvoltarea teatrului în perioada guvernării sale
Jozsef Kötö
- 281 Actualitatea moștenirii urbanistice a Regelui Carol I
Alexandru Beldiman
- 282 De ce îl admir pe Carol I
Ioana Pârvulescu
- 285 **Bibliografie**

Un mare suveran al românilor

De curând s-a încheiat la televiziunea națională un ciclu de emisiuni a căror finalitate a fost desemnarea celui mai mare român al tuturor timpurilor.

Deși, în fond, aceste emisiuni nu erau decât un joc, ele au strâns numeroase dezbateri și chiar polemici încingând spiritele.

Susținătorii diferitelor personalități – jurnaliști, istorici, oameni de cultură –, cu argumente mai mult sau mai puțin convingătoare, au încercat să obțină, fiecare pentru candidatul său, votul telespectatorilor.

În final, cele mai multe voturi au fost obținute de Ștefan cel Mare, fiind desemnat de români drept personalitatea cea mai importantă a națiunii. Firește, legenda transmisă din generație în generație despre faptele de vitejie ale marelui domn, apărător al creștinătății, ctitor al atâtor mănăstiri și lăcașuri de cult a fost cea care a determinat pe români să-l voteze.

Pe locul secund s-a aflat Carol I. Această poziție i-a întristat pe mulți care l-au considerat pe marele rege nedreptățit. Dacă privim însă cu obiectivitate lucrurile, n-ar trebui să fim supărați deloc, dimpotrivă...

După o jumătate de secol de regim comunist, care a inoculat cu obstinație în mintea oamenilor, îndeosebi a celor tineri, ideea că monarhii noștri au fost cei mai mari dușmani ai românilor, exponenții exploataților etc, așezarea regelui Carol I pe poziția a doua, înaintea lui Mihai Viteazul, de exemplu, spre a rămâne în același domeniu, înseamnă foarte mult.

Înseamnă că oamenii n-au fost atât de îndoctrinați încât să creadă tot ce li s-a spus și mai înseamnă că generația care a ajuns la maturitate după 1990 a început să-și dea seama de rolul pozitiv pe care l-a avut monarhia în istoria noastră.

Evoluția pe care a cunoscut-o România în perioada domniei lui Carol I, progresele înregistrate în toate sectoarele vieții economice, politice și culturale sunt fără precedent.

Într-un cuvânt, Carol I a făcut din România – un ținut balcanic înapoiat – o țară modernă, cu constituție și instituții europene, cu libertăți democratice și partide politice de nivel occidental.

Putem spune fără să greșim că regele Carol I este creatorul României moderne, omul providențial care ne-a scos de la turci și ne-a arătat calea Occidentului.

Carol I de România a rămas în conștiința contemporanilor – ca un om de o verticalitate uluitoare – cu o etică și o morală exemplare, pe care a încercat să le impună și altora. A dus o viață de ascet. Singura sa preocupare a fost prosperitatea României. Ar fi cineva nedrept să-i reproșeze ceva regelui privind loialitatea sa față de statul în fruntea căruia a fost chemat să domnească.

Biblioteca Centrală Universitară „Carol I“ din București, continuatoarea Fundației cu același nume, dintre toate instituțiile românești care poartă emblema lui Carol I, îi datorează, fără îndoială cel mai mult.

Trebuie reamintit mereu că Fundația Carol I a fost realizată din venitul personal al regelui și destinată tinerimii studioase. Partea principală a Fundației a fost reprezentată de bibliotecă. În 1895, când a fost inaugurată, era una din cele mai frumoase biblioteci din Europa. Avea încălzire centrală – o noutate pentru acea vreme la noi – și confortabile spații de lectură.

Mobilierul a fost realizat de cele mai renumite firme austriece și germane. Rafturile pentru cărți aveau polițe mobile și, fără îndoială, ar fi putut fi folosite încă multă vreme dacă nu ar fi fost distruse de incendiul devastator din decembrie 1989.

Biblioteca Fundației era organizată pe baze moderne. Este prima bibliotecă românească, care, încă din 1913, își orânduiește publicațiile pe baza principiilor Clasificării Zecimale Universale. Achiziționează cărți și reviste de prestigiu în limbi de largă circulație și dă acces la lectură tuturor categoriilor intelectuale interesate de lectură.

După inaugurarea aulei în 1914, aici, timp de trei decenii, vor avea loc reuniunile culturale cele mai importante ale Bucureștiului. Conferințele Fundației au rămas celebre. În aula Fundației au conferențiat aproape toate personalitățile marcante ale perioadei interbelice.

Anul 2006 marchează două momente importante legate de domnia lui Carol I: 140 de ani de la venirea sa ca domnitor al României și 125 de ani de la proclamarea sa ca rege al României.

Volumul de față, realizat de colectivul Serviciului de Cercetare. Metodologie al BCU, încearcă să ofere o imagine cât mai completă asupra personalității regelui Carol I, așa cum acesta apare în conștiința românilor de ieri și de azi, un modest omagiu adus aceluia care a creat Biblioteca Fundației, ai cărei urmași suntem.

Sunt aici grupate 65 de articole de studii vechi și noi ale multor personalități care au scris despre domnia lui Carol I.

Prin parcurgerea lor, cititorul român și, mai ales, tânărul cititor își va putea face o imagine cât mai apropiată de ceea ce a fost în realitate Carol I și epoca sa.

În încheiere, aș dori să aduc mulțumiri colegilor mei din Serviciul de Cercetare. Metodologie care, sub coordonarea doamnei Anca Podgoreanu, au dus la bun sfârșit, într-un termen scurt, o lucrare de o asemenea întindere.

Prof. univ. dr. Mircea Regneală
Director general al Bibliotecii Centrale Universitare „Carol I“

Argument

După 1990, Biblioteca Centrală Universitară din București a organizat mai multe expoziții de cărți, documente, fotografii despre epoca de început și de dezvoltare a Fundației Universitare Carol I (astăzi Biblioteca Centrală Universitară „Carol I”) și despre rolul extraordinar al regelui Carol I în modernizarea României.

Organizatorii acestor expoziții au avut prilejul să savureze poveștile, mărturiile, relatările mai mult sau mai puțin obiective ale unor autori consacrați sau căzuți în uitare, să vadă un număr impresionant de fotografii, cărți poștale, reproduceri din ziare și reviste. Treptat s-a cristalizat ideea realizării unei cărți dedicate lui Carol I și cititoriei sale de suflet.

Anul jubiliar Carol I a grăbit punerea în aplicare a proiectului care avea ca axă centrală reconstrucția – cu ajutorul unui corpus de texte – a destinului primului rege al României, suprapus pe o perioadă de 23 de ani cu destinul mării sale construcții arhitectonice.

Fără a fi avut la început intenția realizării unei lecturi în trepte, redactorii au reușit în final să aglutineze în țesătura cărții mai multe registre de lectură. În primul rând lucrarea este o cronică obiectivă a desfășurării domniei lui Carol, apoi este o istorie condensată a personalităților din epocă – de un prestigiu greu de egalat în epocile următoare – și, în sfârșit, partea cea mai densă a cărții este formată din texte sau fragmente de texte selectate în funcție de atitudinea autorului, de culoarea evocării sau a stilului, uneori exaltat, alteori ironic sau sec, implicat sau imparțial. Mari nume ale culturii române, dar și personalități politice au descris istoria pe care au trăit-o, dând textului o vibrație și o vitalitate excepționale. Putem aminti pe Carol însuși, pe Titu Maiorescu, Petre Carp, N. Iorga, C. Rădulescu-Motru, Al. Tzigara-Samurcaș, I.G. Duca și mulți alții.

Un contrapunct la aceste texte a fost realizat prin alegerea unor fragmente publicate în ultimii ani de istorici, în primul rând, dar și a unor texte inedite, special concepute pentru această carte și care aparțin unor profesori, arhitecți, bibliotecari, muzeografi etc. Ei citesc epoca din perspectiva prezentului, chiar a anului jubiliar 2006, oferind imaginea în oglindă, uneori într-un desen neașteptat, a unei epoci considerate, în general, definitiv încheiată.

Din loc în loc, curgerea acestei noi cronici a fost întreruptă de introducerea unor legi sau regulamente care fixează, ca niște piloni, o realitate extrem de precisă.

Au fost introduse și articole din ziare sau reviste, pentru efectul imediat, la cald, al evenimentului descris.

Peste toate s-a instalat o imagine a Bucureștiului de sfârșit de secol XIX și început de secol XX focalizată pe un loc plin de istorie și de artă – este vorba despre Calea Victoriei –care a concentrat frământările și sărbătorile timpului.

Toate evenimentele se petrec între 1866 –anul venirii pe tron a lui Carol – și 1914 – anul morții sale, cu reverberații spre acele date și acei ani care au păstrat trează amintirea regelui și a Fundației sale și care constituie bornele unui destin exemplar.

Câteva explicații sunt necesare pentru facilitarea lecturii.

În primul capitol – *Portret în mozaic* – nu există o ordonare alfabetică sau cronologică a textelor, ci o dispunere complementară a lor. Un text mai „vechi“ este asociat cu un text mai „nou“ pentru realizarea în cercuri concentrice a unui portret care iese dintr-un cadru prestabilit și se propagă spre prezent.

Chiar din primul capitol se conturează mecanismul de receptare a textelor. După titlu, urmează autorul și anul scrierii textului. În paranteza rotundă, situată imediat după an, prima cifră reprezintă poziția lucrării în bibliografia finală, urmată de volumul și paginația la care se află textul selectat.

Când după autor nu se specifică anul (e cazul lui I.G. Duca cu *Amintiri politice* sau al lui Al. Tzigara-Samurcaș cu *Memorii*) înseamnă că editarea textelor s-a produs mult mai târziu față de data scrierii și anul apare specificat doar în bibliografia finală.

Textele independente au fost prezentate fără ghilimele, iar lipsurile din text au fost semnalate prin /.../.

Toate citatele, inclusiv cele din interiorul textelor independente, au fost scrise cu litere cursive.

În al doilea capitol – *Reconstrucția unui destin*– există o curgere cronologică, între anii care marchează un eveniment fiind inserate texte independente sau citate care îi măresc importanța.

De asemenea sunt folosite citate pentru a caracteriza un personaj sau un moment esențial.

Ultimul capitol – *Conferințele Fundației* – cuprinde, în general, texte inedite aparținând unor invitați speciali care au marcat prin aceste cuvântări momentul deosebit al dezvelirii plăcii comemorative privind schimbarea denumirii bibliotecii și al reluării Conferințelor Fundației după 50 de ani.

Bibliografia finală este formată din totalitatea textelor folosite în lucrare, precum și din alte titluri citate în materialele inedite. În bibliografie este menționată paginația completă a cărților sau articolelor din reviste.

În redactarea lucrării s-a respectat descrierea bibliografică stabilită prin Standardul Român *ISO 690 – Referințe bibliografice. Conținut, formă, structură*.

Ilustrația a urmărit să întregască evocările și să formeze cu textele un tot organic. Aceasta a fost selectată din cărți, publicații periodice, din colecția de fotografii și gravuri a Bibliotecii Centrale Universitare „Carol I“ sau, în puține cazuri, din colecțiile Bibliotecii Academiei Române.

Pentru fluentă urmărirea textului s-au folosit abrevieri puține. Menționăm prescurtări pentru coordonator (coord.), ediție (ed.), ilustrații (il.), imprimerie (impr.), îngrijită (îngrij.), limba (lb.), parte (part.), prefață (pref.), reproducere (reprod.), s.a. (sine anno), s.l. (sine loco), s.n. (sine nomine), tipografie (tipogr.), volum (vol.).

